Dosarul nr. 21rji-807/24 Judecătorie Orhei sediul Central
/1-23054721-03-21rji-12082024/ Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

10 septembrie 2024 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți

În componența:
Președintele completului Ion Talpa
Judecători Svetlana Şleahtiţki și Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar principal de justiție Eugeniu Savca împotriva ***încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 23.10.2023,*** adoptată în limitele plângerii depusă de către condamnatul **Olaru Andrei** *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenție pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 13 aprilie 2023, în cadrul Judecătoriei Orhei sediul Central, a parvenit pentru examinare, plângerea condamnatului Olaru Andrei *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 23.10.2023, a fost admisă plângerea condamnatului Olaru Andrei *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Olaru Andrei *****, născut la *****, a fost deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, perioada continuă de la 30.08.2022 până în prezent 23.10.2023, pe o perioadă totală de 419 (patru sute nouăsprezece) zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

Termenul menționat s-a rotungit până la 420 (patru sute douăzeci) zile în favoarea condamnatului Olaru Andrei *****.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Olaru Andrei *****, născut la *****, cu 42 (patruzeci și două) zile, pentru perioada în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr.18 Brănești să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia, conform prevederilor art. 473^4 alin.(3) din Codul de procedură penală, instituția penitenciară urmează să informeze instanța de judecată despre executarea încheierii.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs și recurs suplimentar directorul, comisar principal de justiție al Penitenciarului nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 23.10.2023 cu respingerea plângerii depuse de condamnat.

În motivarea recursului declarat a invocat faptul că, din materialele prezentate de Penitenciarul nr.18-Brănești, s-a solicitat respingerea acțiunii condamnatului Olaru Andrei ***** ca neîntemeiată și nefondată, din considerentele că în perioada deținerii în Penitenciarul nr. 11-Bălți și Penitenciarul nr. 18-Brănești, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, concluzionându-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane și degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Subliniază faptul că, la examinarea plângerii adresate de condamnatul Olaru Andrei *****, privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 11-Bălți și Penitenciarul nr.18- Brănești, în care a fost deținut, instanța de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum și pe practica Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c. R.Moldova și Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din

19.06.2007, precum și alte rapoarte ale organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect. Este important de accentuat faptul că, deși remediul național de constatare a condițiilor de detenție a fost implementat din 01 ianuarie 2019, totuși, persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO până la data intrării în vigoare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanța naționale în procedură civilă pentru obținerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Mai mult decât atât, Olaru Andrei, pe parcursul deținerii în instituția penitenciară, acesta n-a adresat plângeri în adresa administrației penitenciarelor prin care să invoce dezacordul față de condițiile de detenție.

Arată, că prezumția absolută de încălcare a art.3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toți factorii de mai jos sunt reuniți: 1) reducerile ale spațiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 sunt scurte, ocazionale și minore; 2) ele sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara camerei și de activități în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituție care oferă în general, condiții de detenție decente și nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare" (cauza Mursic c.Croația).

La fel conchide că, atunci când o persoană privată de libertate dispune în camera sa de un spațiu personal cuprins între 3 și 4 m^2, factorul „spațiu" rămâne un element de măsură în aprecierea făcută de Curte asupra caracterului adecvat sau inadecvat al condițiilor de detenție. În astfel de cazuri, aceasta va concluziona o încălcare a art.3, dacă lipsa de spațiu este însoțită de alte condiții de detenție materiale precare, în special lipsa de acces la o curte de plimbare sau lipsa de acces la aer și lumină naturală, ventilarea insuficientă sau inadecvată, temperatura insuficientă sau prea ridicată în încăperi, lipsa de intimitate la toalete sau condiții sanitare și de igienă precară.

În final, recurentul conchide că condamnatul Olaru Andrei *****, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției în Penitenciarul nr. 11-Bălți și Penitenciarul nr.18-Brănești, iar instanța de judecată, la evaluarea condițiilor de detenție, urma să țină cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum și de perioada în care a fost deținut în condițiile contestate. Penitenciarul nr.18-Brănești nu a fost stabilit ca instituție penitenciară, luând în calcul rapoartele naționale și internaționale cât și a practicii CEDO, în care condițiile de detenție contravin prevederilor art.3 CEDO.

Procedura de înștiințare în instanța de recurs, prevăzută la art.447 Cod de procedură penală, referitor la fixarea termenului de examinare, examinarea fără prezența părților la proces și dreptul de a depune referință, a fost executată.

Referințe de la părțile procesului penal n-au parvenit.

Verificând argumentele din recursurile declarate în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că recursurile urmează a fi respinse ca nefondate, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit. a) CPP, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17^1) Cod procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art.473^2 alin.(3) Cod de procedură penală, Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Potrivit art.473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatuluise depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.

Potrivit art.473^3 alin.(2) Cod de procedură penală, Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituţiei penitenciare.

Potrivit art.473^4 alin.(4), (5) Cod de procedură penală, (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru

apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.(5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Colegiul penal conchide că instanța de fond la examinarea plângerii înaintate de condamnatul Olaru Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare privind condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, a respectat normele procesuale, a verificat complet şi în mod obiectiv circumstanțele cauzei şi în legătură cu cele stabilite just şi întemeiat a ajuns la concluzia privind admiterea plângerii condamnatului Olaru Andrei, temei de casare a încheierii instanței de fond și respingere a plângerii condamnatului nefiind stabilit.

În aceiași ordine de idei, instanța de recurs stabilește că recursul administrației Penitenciarului nr.18 Brănești, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei (sediul central) din 23.10.2023, este nefondat și pasibil respingerii.

Potrivit materialelor cauzei deferită judecății, prima instanță a constatat că, condamnatul Olaru Andrei *****, s-a aflat în Penitenciarul nr.11 Bălți și *****, în condiții precare de detenție perioada continuă de la 30.08.2022 până în prezent 23.10.2023, pe un termen total de 419 (patru sute nouăsprezece) zile, cu rotunjirea termenul pedepsei executat în condiții inumane de către condamnatul menționat în favoarea acestuia până la 420 (patru sute douăzeci) zile.

Prin urmare, din materialele cauzei se atestă că prin rapoartele prezentate de către administrația Penitenciarul nr.18 Brănești, este prezentată o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Olaru Andrei *****, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m^2, per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării

unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473[3] alin. (2) din CPP).

Astfel, potrivit raportului nr.2/2900 din 16.06.2023, prezentat de administrația instituției penitenciare nr. 18 Brănești, în privința condamnatului Olaru Andrei *****, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 28.08.2022, iar sfârșitul executării pedepsei la 27.02.2025. Perioada detenției în instituțiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr. 11 Bălți perioada de la 30.08.2022 până la 20.03.2023, și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada de la 20.03.2023 - până în prezent.

Referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.11 Bălți, se indică că, Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, are statut de izolator de urmărire penală de tip celulă. Pe parcursul întregii perioade de detenţie în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, deţinutul Olaru Andrei *****, a beneficiat de un regim alimentar, care este în strictă conformitate cu prevederile Statutului de executare a pedepsei de către deţinuţi, hrana caldă fiindu-i distribuită conform Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, zilnic de trei ori, cu respectarea normelor sanitare de igienă şi conform meniului aprobat săptămânal. Excepții de la regimul alimentar comun se face în baza prescripției medicului, pentru deținuții cărora li se cuvine o dietă specială şi alimentare suplimentară. Pe perioada de raport, pe timpul deplasărilor în instanțele de judecată, nu a fost asigurat cu pachet cu provizii din motiv că, toate ședințele de judecată s-au desfășurat până la masă sau după masă. Astfel, reușea să i-a masa în incinta Penitenciarului. Pe perioada detenției în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, persoana vizată, a fost asigurată cu toate obiectele de toaletă şi menaj pentru deţinuţi, conform HG nr. 609 din 29.05.2006. Iarăși, astfel informațiile privind acordarea asistenței medicale nu se dețin în Penitenciarul nr. 11 - Bălţi, doar la locul de detenţie a persoanei.

De asemenea, cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.18 Brănești, se indică că, Penitenciarul nr. 18- Brăneşti este un penitenciar de tip semiînchis pentru deținerea condamnaților majori de sex masculin, fiind divizat în 11 sectoare de tip barac, care sunt dislocate în 2 zone locative. Pe perioada deținerii în Penitenciarul nr. 18-Brăneşti condamnatul Olaru Andrei ***** a fost repartizat în sectorul nr. 4, unde i s-a oferit pat pentru dormit dotat cu saltea, pernă şi lingerie de pat. Sectorul nr. 4 are suprafața locativă de 210,04 m^2 unde sânt amplasate 53 paturi şi se dețin în mediu 52-53 condamnați care beneficiază de iluminare naturală şi artificială prin rețeaua de tensiune 220V, încălzire centralizată care menţine temperatura admisibilă în încăpere şi au acces permanent la apa potabilă. Geamurile au dimensiunile 1,5 x 1,5 m. Sectorul este dotat cu trei lavoare

separate de încăperea locativă cu uşă şi coridor, la care deţinuţii au acces nelimitat pentru a se spăla pe mâini, dinţi în faţa sectorului este amenajat un loc pentru fumat, dotat cu scaune şi acoperiș. Toți condamnații din zona locativă de la deșteptare până la stingere au acces la plimbare nelimitat (cu respectarea programului zilei) şi la activitățile de pe teritoriul penitenciarului (biserică, teren sportiv, bibliotecă, muncă, şcoală profesională ș.a), Totodată se menționează că, în Penitenciarul nr. 18-Brăneşti, absolut toţi condamnații beneficiază de apă caldă pentru baie, două zile pe săptămână în instituție sunt 6 cazangerii, una din ele este destinată pentru pregătirea hranei restul sunt destinate pentru încălzirea încăperilor locative şi a apei calde. Zilnic, funcționează o mașină de spălat automat cu capacitatea de 25 kg, şi 2 mașini de spălat automat cu capacitatea de 6 kg unde condamnații au posibilitate să-şi spele hainele personale şi uscarea hainelor în spaţiile special amenajate la aer liber. Toate sectoarele din zonele locative a penitenciarului dispun de astfel de spaţii. Alimentarea deținuților este asigurată cu hrană caldă de 3 ori pe zi, la ore prestabilite, gratuit din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor minime stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29 mai 2006. Toți condamnații primiți în penitenciar sânt supuși unui examen medical și sunt plasați în carantină. Cu referire la asistența medicală de urgență, menționăm că, în penitenciar se desfășoară serviciul diurn de câte un asistent medical, iar în cazul în care se depășesc competențele acordării primului ajutor, este solicitată ambulanța. La data de 26.04.2019, de către Agenția Națională pentru Sănătate publică, secția medicală a primit Autorizația Sanitară pentru Funcționare înregistrată cu nr. P-0983/2019. Toți deținuții beneficiază de asistență medicală în condiții de confidențialitate și sunt informați despre posibilitatea accesării serviciilor medicale. Toți deținuții bolnavi, care vin în penitenciar, se cazează în încăperile secției medicale a penitenciarului sau sunt transferați de urgență la Penitenciarul nr. 16-Pruncul. Totodată rezultă, că în perioadele deținerii reclamantului în Penitenciarul nr.18-Brăneşti, standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate din toate punctele de vedere, şi nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante.

Analizând raționamentul concluziilor deduse de prima instanță în procesul de examinare a cauzei, în raport cu materialele anexate la dosar, Colegiul penal conchide că, instanța de judecată corect a constatat faptul detenției condamnatului Olaru Andrei în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în perioada continuă *de la 30.08.2022 până în prezent 23.10.2023* în total 420 zile (rotunjite).

Colegiul observă că, cercetând calitatea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești prin prisma celor invocate de către condamnatul Olaru Andrei, a celor statuate în raportul prezentat de administrația penitenciarului, cât și ținând cont de concluziilor prevăzute în rapoartele internaționale referitoare la evaluarea condițiilor detenției în penitenciarele Republicii Moldova, prima instanță temeinic a conchis asupra faptului că condamnatul Olaru Andrei s-a aflat în condiții care au depășit nivelul de suferință inerent detenției.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Olaru Andrei pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție.

Evaluând gradul și intensitatea suferințelor suportate de condamnatul Olaru Andrei, acesta a beneficiat de o reducere de 1 (una) zi pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Olaru Andrei *****, s-a redus cu 42 (patruzeci și două) zile (conform formulei 420 zile x 1/10 = 42 zile), pentru perioada de aflare în condiții precare în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești.

În cele din urmă, reducerea a 42 zile pentru perioada de 420 zile, în care condamnatul Olaru Andrei s-a deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți și în Penitenciarul nr. 18 Brănești, este una corectă.

Așa dar, Colegiul penal nu a identificat careva erori comise de prima instanță în procesul de calculare a perioadei de reducerea totală a 42 zile din pedeapsa închisorii condamnatului Olaru Andrei *****, născut la *****, pentru perioada în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

Instanța de recurs consideră, că reducerea aplicată este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa dedusă, și care va avea efectul compensatoriu.

Totodată afirmațiile enunțate în recurs de recurent nu diminuează condițiile precare în care s-a aflat condamnatul, mai ales că administrația penitenciarelor nu este de acord ca să fie vizate condițiile rele a penitenciarelor, totodată s-a ținut cont de informația prezentată și referitor la instituțiile penitenciare.

Astfel, se resping și afirmațiile invocate în recursul administrației penitenciarului nr. 18 Brănești, potrivit cărora se consideră plângerea neîntemeiată deoarece deținutul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman şi/sau

degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, de fapt s-a ținut cont de situația stabilită în privința condamnatului, cât și datele rapoartelor nominalizate, fapt ce nu contravine prevederilor legale, astfel că Colegiul penal conchide că soluția instanței de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate și prevederile legale.

Reieșind din cele expuse supra și în conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1), pct. 1) lit. a) CPP, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr. 18 Brănești, comisar principal de justiție Eugeniu Savca împotriva ***încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 23.10.2023,*** adoptată în ordinea art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală în privința condamnatului ***Olaru Andrei*** *****, se respinge ca nefondat cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător: Judecători: